

Jedrska tehnika in energetika

Reaktorska fizika

Reaktorska kinetika

Prenos toplote

Procesi in sistemi v jedrskih elektrarnah

Regulacije in instrumentacija

Jedrska in sevalna varnost

Gorivni krog

Odpadki in razgradnja

Nove tehnologije

literatura:

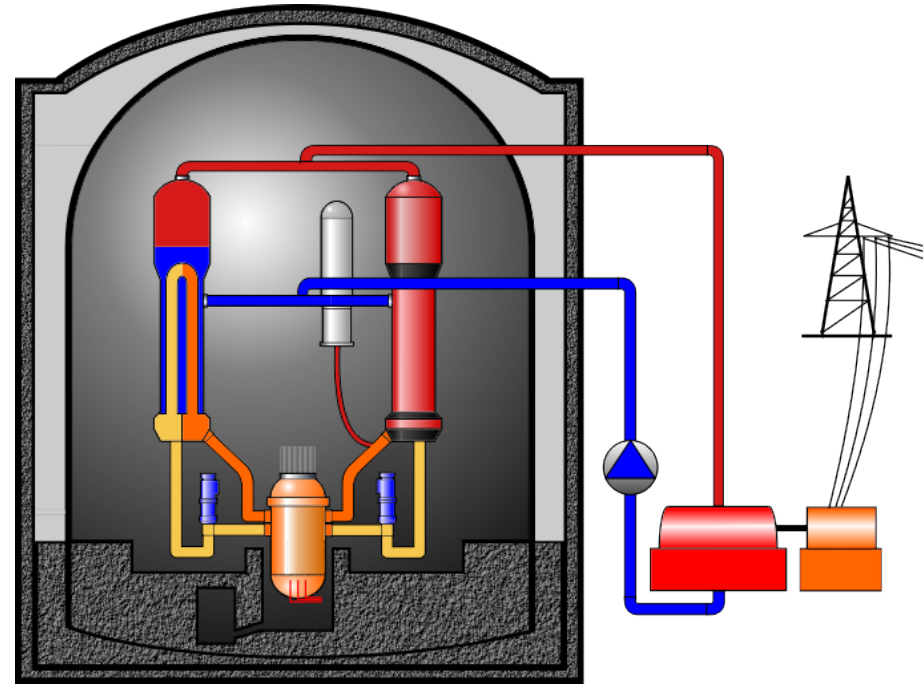
Knief, Nuclear Engineering: : Theory and Practice of Commercial Nuclear Power, 1992 (2008 - 2nd Edition) – Poglavja 1-8.

Lamarsh, *Introduction to Nuclear Engineering*, 1975, 3rd edition - 2001

Poglavja 1-3 - znana iz Moderne fizike (**Strnad, Fizika IV**)

Brez pogl. 5 in 6 - Reaktorska in radiacijska fizika - izbirni predmet letnega semestra
3. I. fizika

Kuščer, Žumer, Toplota - Poglavje Termodinamika

Znani pojmi

gostota nevtronov	N
gostota jeder	n
hitrost nevtronov	v
mikroskopski presek za sipanje, absorbcijo, fisijo...	σ
makroskopski presek	$\Sigma = \sigma n$ (m^{-1})
nevtronski fluks	$\Phi = N v$ (nevtronov/ m^2/s)
povprečna prosta pot nevtrona	$1/\Sigma$

hitrost reakcije (št. reakcij na enoto časa) = $(N v dS) (n \sigma dx)$ dS presek tarče, dx - debelina tarče
 = $(N v) (n \sigma) dV$ jedra se v tarči ne prekrivajo
 = $\Phi \Sigma dV$

radioaktivni razpadi

razpadna konstanta	$\lambda (s^{-1})$
aktivnost	$A = \lambda n(t)$ (razpadi/s= Becquerel [Bq]) 1 Curie [Ci] = 3.7×10^{10} Bq $dn/dt = -\lambda n$; $n(t) = n_0 \exp(-\lambda t)$
razpolovni čas	$T_{1/2} = \ln 2 / \lambda$

		$T_{1/2}$
U	232	70 let
	233	160 000 let
	234	250 000 let
	235	700 000 000 let
	236	23 000 000 let
	238	4 500 000 000 let
PROBLEMATIČNI FISIJSKI PRODUKTI		
	Stroncij-90	29 let
	Cezij-137	30 let

Jedrska fizika - osvežitev

Semi-empirična masna enačba opisuje maso jedra z masnim številom A in vrstnim številom Z :

$$M(A, Z)c^2 = Zm_p c^2 + (A - Z)m_n c^2 - W_{vez}$$

$$W_{vez} = w_0 A - w_1 A^{2/3} - w_2 \frac{Z^2}{A^{1/3}} - w_3 \frac{(A - 2Z)^2}{A} - \frac{w_4}{A^{1/2}} \delta(A, Z)$$

W_{vez} - vezavna energija - se sprosti pri nastanku jedra

$$w_0 = 15,6 \text{ MeV}$$

$$w_1 = 17,2 \text{ MeV}$$

$$w_2 = 0,7 \text{ MeV}$$

$$w_3 = 23,2 \text{ MeV}$$

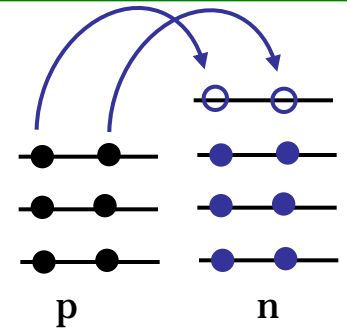
$$w_4 = 12 \text{ MeV}$$

povprečna vez. energ. na nukleon * št. nukleonov

prispevek nukleonov na površini; slabše vezani; $V \propto r^3 \propto A$; $S \propto r^2 \propto A^{2/3}$

elektrostatski odboj med protoni; $\propto Z^2 e^2 / 4\pi\epsilon_0 r \propto Z^2 / A^{1/3}$

jedra z $Z \neq (A-Z)$ slabše vezana;

energetsko ugodno, če se tvorijo pari enakih nukleonov z nasprotnim spinom $p \uparrow p \downarrow$ $n \uparrow n \downarrow$; $A^{-1/2}$ iz meritev

$$\delta(A, Z) = \begin{cases} -1 & \text{sodo - sodo} \\ 0 & \text{sodo - liha} \\ +1 & \text{liho - liha} \end{cases}$$

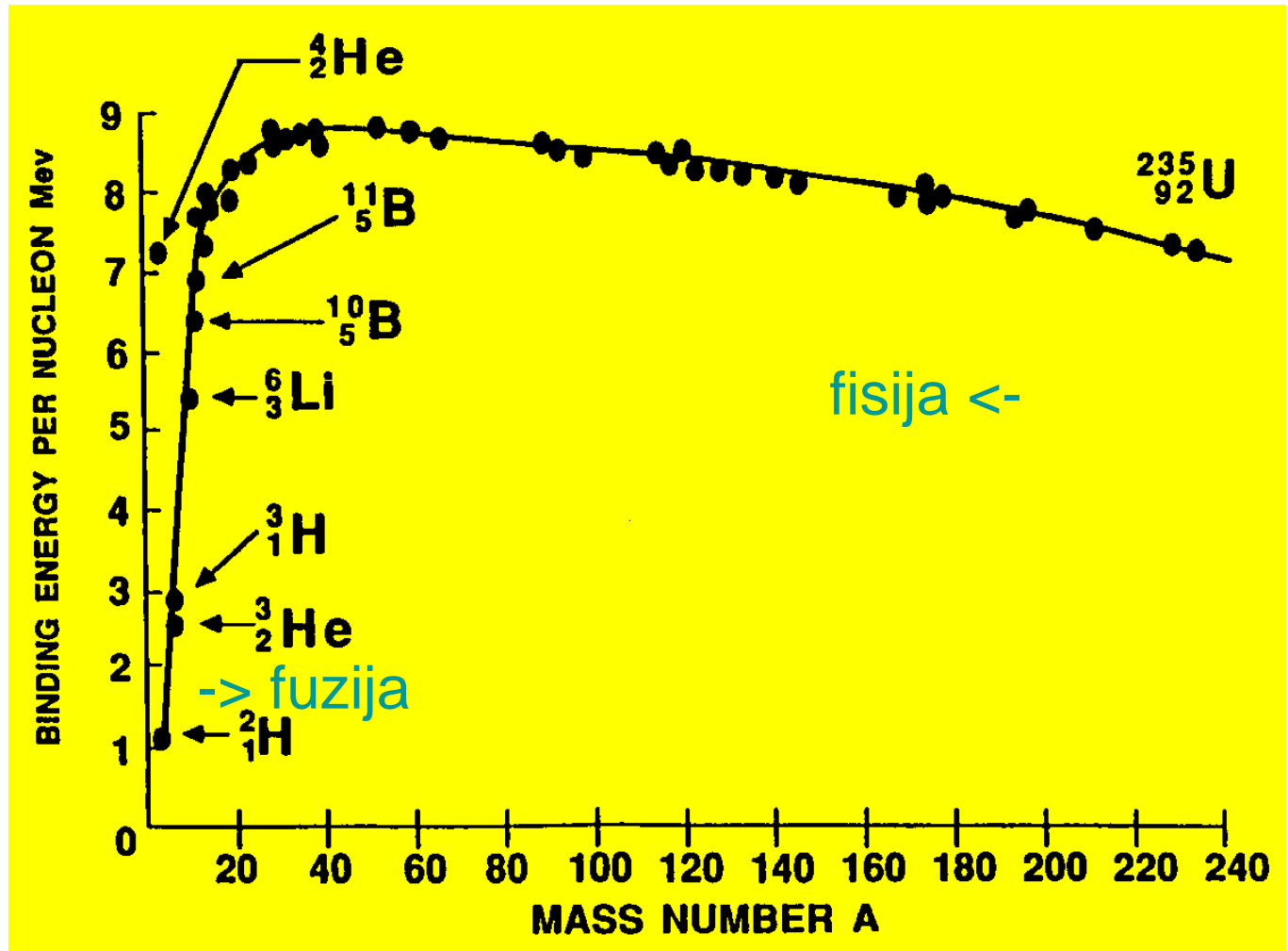
Vezavna energija/nukleon

Kandidati za fisijo z nizko energijskimi nevtroni:

^{235}U , ^{239}Pu ,
 ^{241}Pu , ^{233}U -
umetni

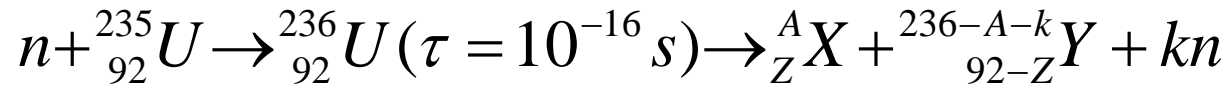
Pri zajetju nevtrona z zanemarljivo W_k se sprosti energija parjenja ($\sim w_4 \delta / A^{1/2}$)

Ostala težka jedra zahtevajo večjo energijo.

fisija - nevtroni - energija

nevtroni ne občutijo elektrostatskega odboja → lahko prodrejo v jedro

$\langle k \rangle = 2,47$
 $\langle E_n \rangle \sim 2 \text{ MeV}$
 hitri nevtroni

$\langle E_n \rangle \sim 0.025 \text{ eV}$

počasen (termični) nevtron $\sim 2.2 \text{ km/s}$

$$W_{\text{zač}} = m_n c^2 + W_k^n + M(235, 92) c^2$$

$$W_{\text{kon}} = M(X) c^2 + M(Y) c^2 + k m_n c^2 + W_k$$

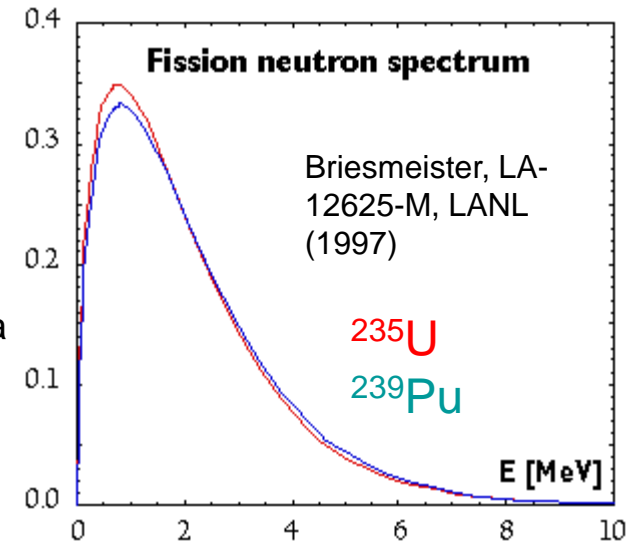
W_k : skupna kinetična energija
 končnih jeder in n

št. nukleonov v začetnem in končnem stanju je enako

$$W_k = W_{\text{vez}}(235, 92) - W_{\text{vez}}(X) - W_{\text{vez}}(Y)$$

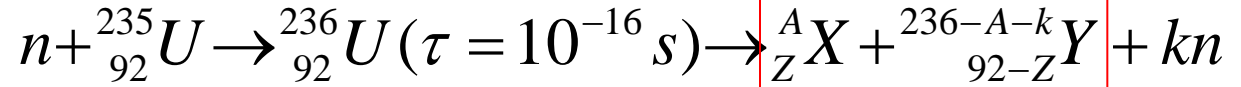
(primer $A=120, Z=45$)

$$-1794 \text{ MeV} + 993 \text{ MeV} + 993 \text{ MeV} \sim 200 \text{ MeV}$$

Porazdelitev sproščene energije:	
razcepki	165 MeV
nevtroni	5 MeV
γ (fisija+zajetje)	12 MeV
zaostali β, γ	15 MeV
antinevtrini	(10 MeV)

Razcepki fisije

razcepki v JT:

- sproščanje zaostale toplote zaradi nestabilnosti

razcepkov:

$$P(t) \approx P_0 \cdot 0.066 [t^{-0.2} - (t + t_0)^{-0.2}]$$

P_0 - topl. moč reaktorja med delovanjem

t - čas od zaustavitve reaktorja (s)

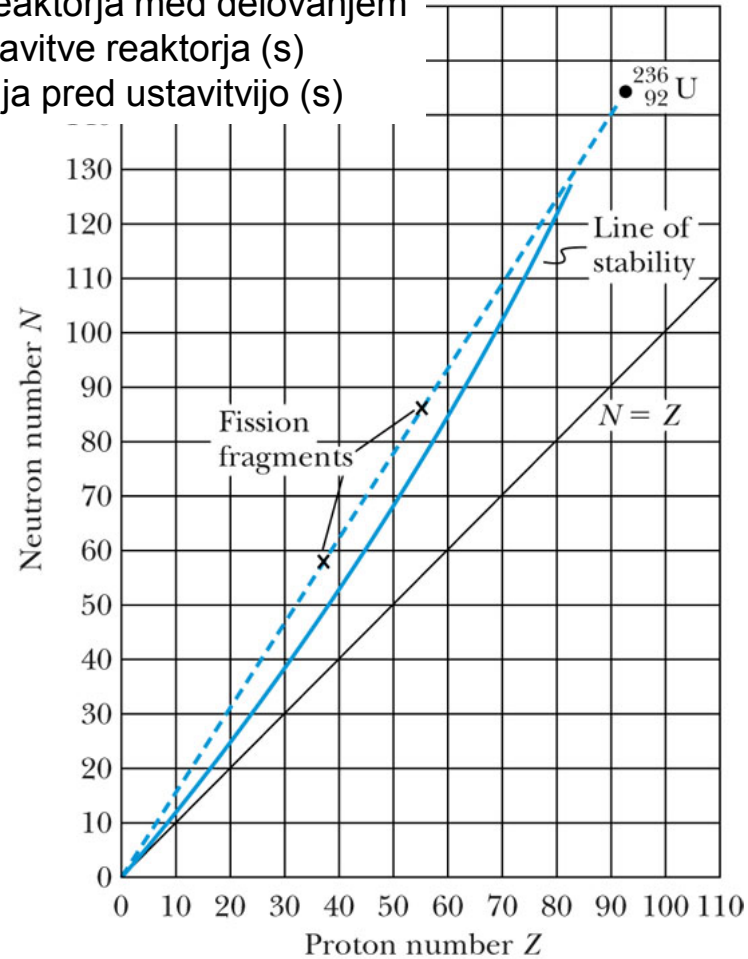
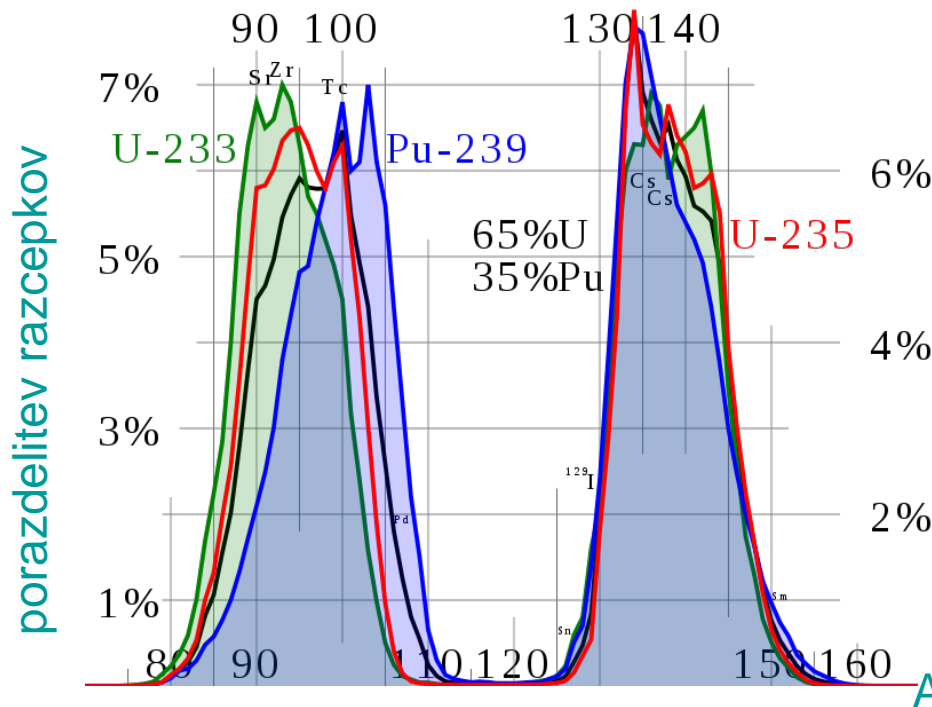
t_0 - čas delovanja pred ustavitvijo (s)

- radioaktivnost goriva

- zakasneli nevtroni

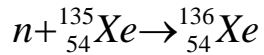
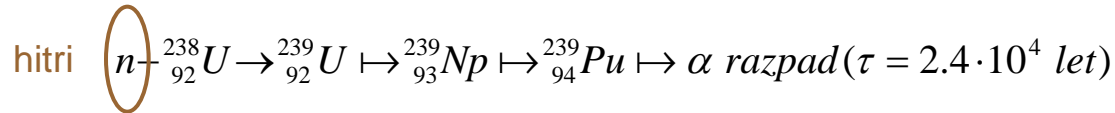
- nekateri razcepki močno absorbirajo nevtrone

(${}^{135}\text{Xe}$, ${}^{145}\text{Sm}$)

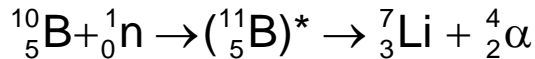

Ostale jedrske reakcije nevtronov

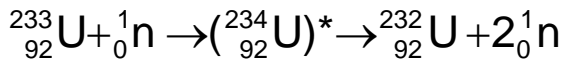
zajetje:

presek za zajetje term. nevtrona $\sim 2\text{-}3 \cdot 10^6$ barn

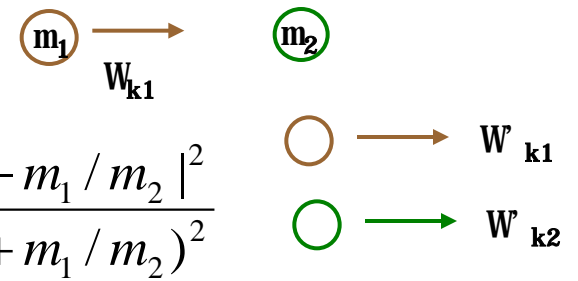
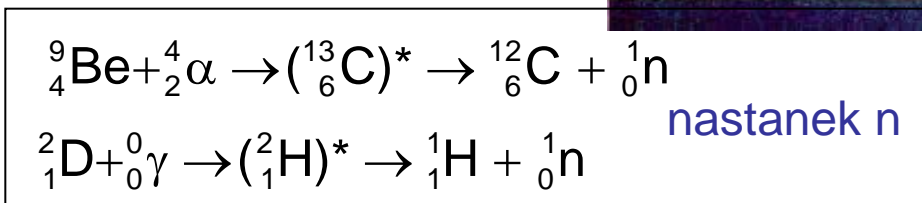
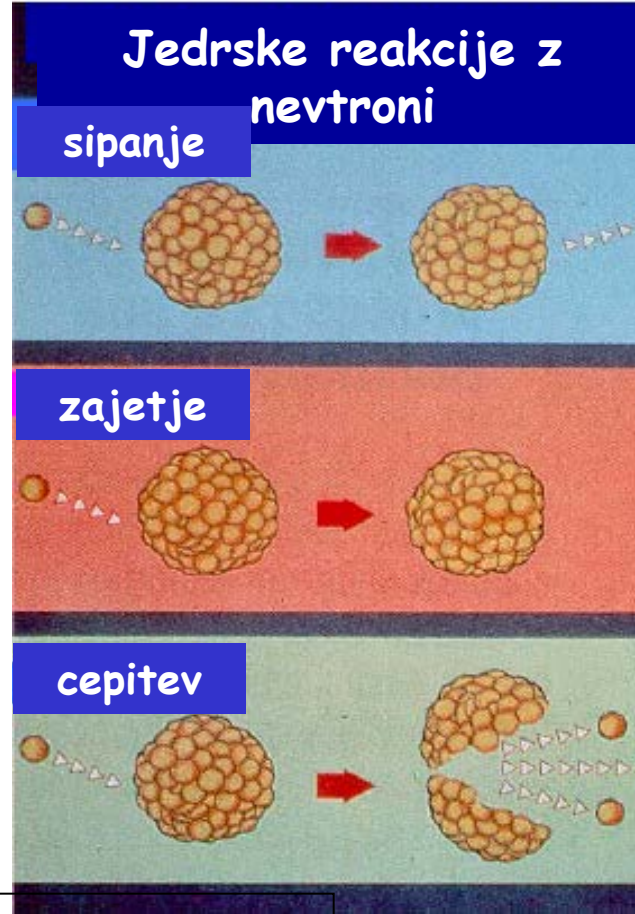
presek za zajetje term. nevtrona ~ 4000 barn

sipanje:

moderatorji:

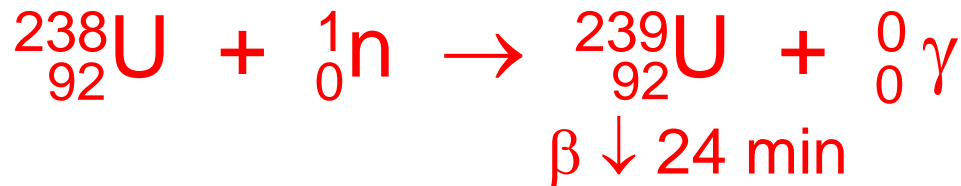
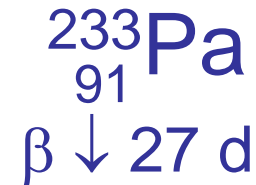
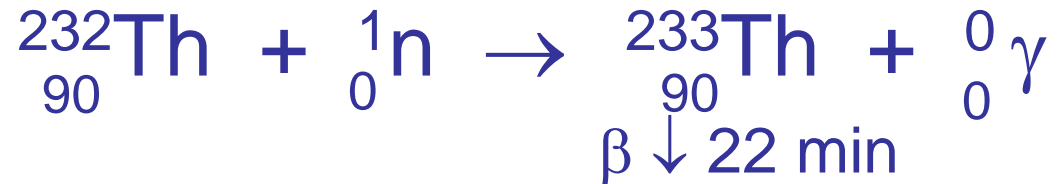
lažja jedra – n ne sprožijo cepitve in se z elastičnimi trki najhitreje upočasnijo
voda, grafit, težka voda....

$$\frac{W_{k1}'}{W_{k1}} = \frac{|1 - m_1 / m_2|^2}{(1 + m_1 / m_2)^2}$$

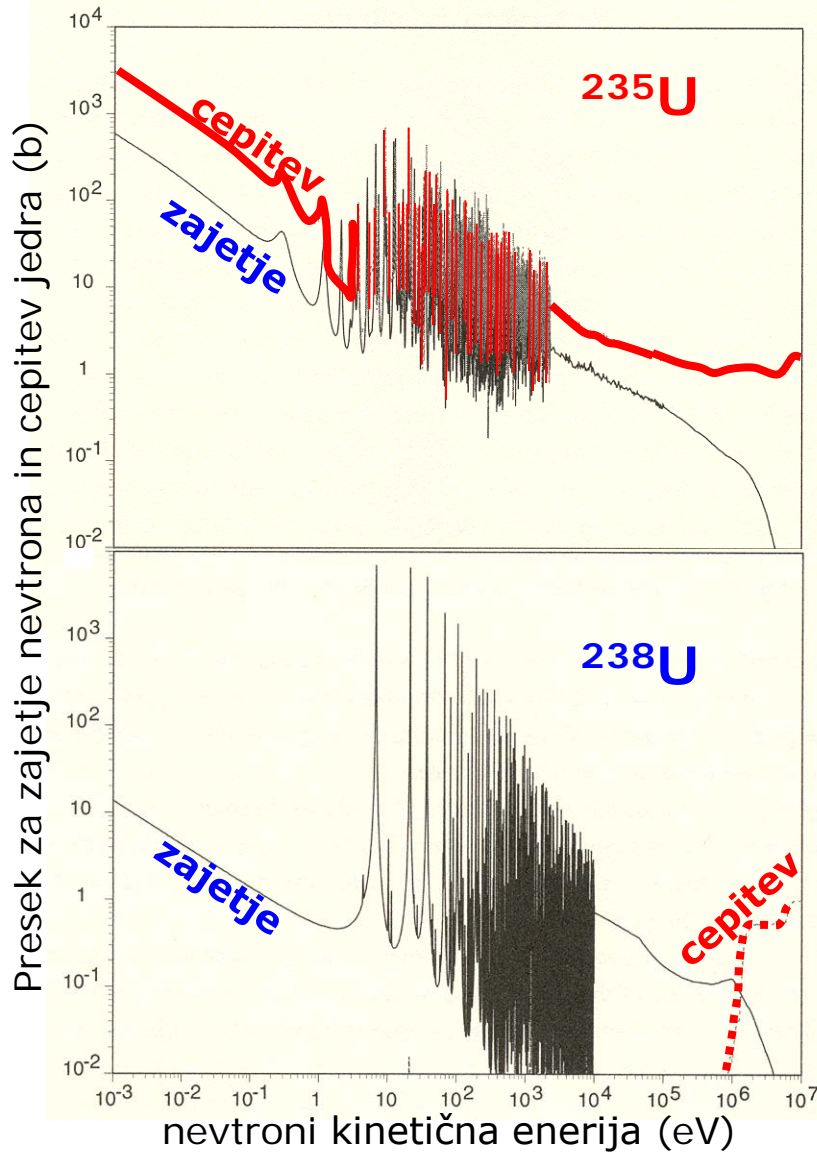
Zajetje => gorivo (oplodni reaktor)

^{232}Th ^{238}U ^{240}Pu

Presek za zajetje n in cepitev

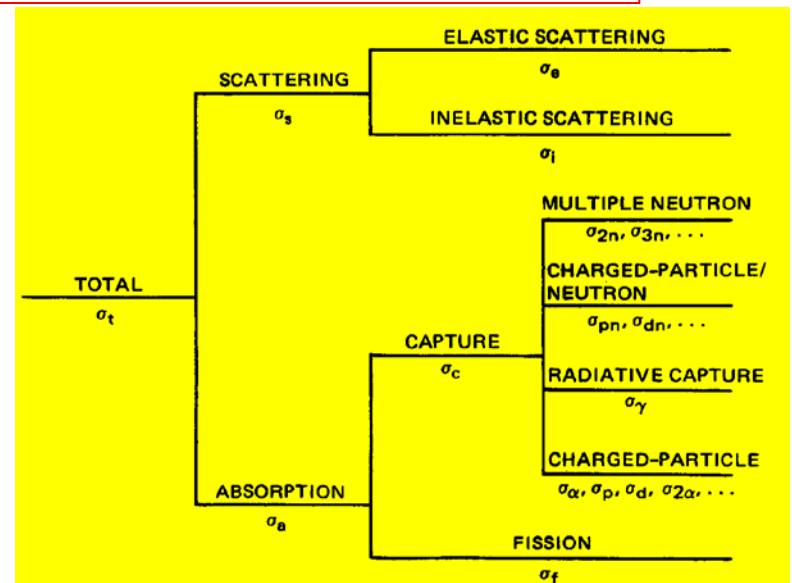

Naravni U: 99.3% ^{238}U , 0.7% ^{235}U

Presek za cepitev

^{238}U : $\sigma_f \sim 1 \text{ b}$ za $E_n > 1 \text{ MeV}$
 $\approx 0 \text{ b}$ za $E_n < 1 \text{ eV}$
 pretežno: sipanje ($\sim 8\text{b}$) + zajetje

^{235}U : $\sigma_f \sim 1 \text{ b}$ za $E_n > 1 \text{ MeV}$
 $\sim 1000 \text{ b}$ za $E_n < 1 \text{ eV}$

Kontrolirana verižna reakcija

December 1942 - Fermi, Chicago Pile CP-1

- 37 ton UO_2 , 6 ton kovinskega urana,
- 350 ton grafita,
- 8m premer, 6 m višina,
- 0.5 W moč,
- kadmijeve regulacijske palice,
- detektor sevanja,
- 2 "varnostna sistema"

<https://netfiles.uiuc.edu/mragheb/www/NPRE%20402%20ME%20405%20Nuclear%20Power%20Engineering/First%20Human%20Made%20Reactor%20and%20Birth%20of%20Nuclear%20Age.pdf>

kladivo

Kontrolirana verižna reakcija - pred Fermijem

Oklo - Gabon (danes rudnik urana)

16 "reaktorjev"

Pred 2 milijardama let - delovali so več stotisoč let

Moč ~100 kW

1972 - Francozi ugotovijo "premajhen" delež ^{235}U v rudi.

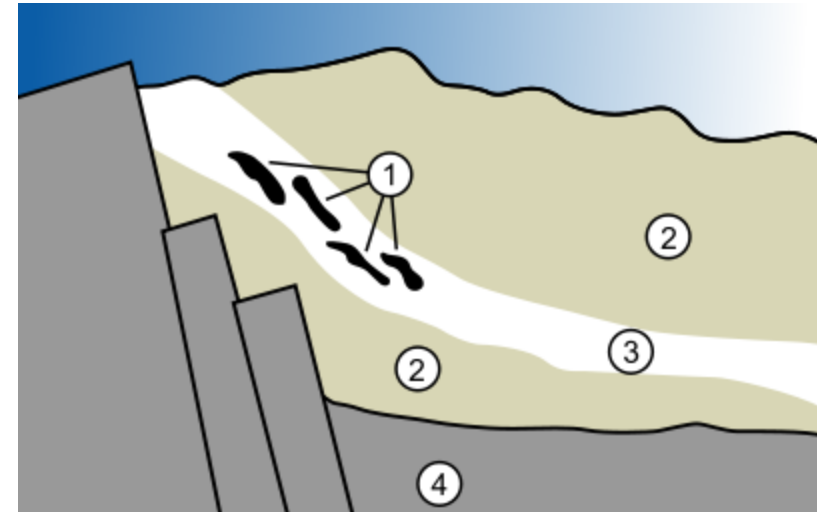
(do min 0.44% namesto 0.72%, kot v drugih rudah na planetu)

Razcepki - so ostali nekaj cm od "reaktorjev"

Delovanje:

Moderator - podtalnica - reaktor deluje ~30 minut - reaktor se segreje, voda izhlapi, moderator izgine in reaktor se ustavi. Po ~2 urah in pol se reaktor dovolj ohladi, da se cikel začne znova.

Kolikšen je bil delež ^{235}U v naravnem uranu pred 2 milijardama let? (razpolovni čas ^{235}U : $7 \cdot 10^8$ let, ^{238}U : $4.5 \cdot 10^9$ let)

1. reaktorji, 2. peščenjak, 3. uranova ruda
4. Granite

vir: Wikipedia

Gorivo za fisijo - težka sodo-liha jedra:

za fisijo zadošča nevtron z zelo majhno energijo.

Prednost nizko energijskih nevtronov ($\sim\text{eV}$) v primerjavi z nevtroni, ki nastanejo pri fisiji (energija $\sim\text{MeV}$):

~ 1000 krat večji presek za fisijo.

Fisija z nevtroni z energijo MeV: potrebna visoka obogatitev goriva ($\sim 15\text{-}35\%$):

potreben velik delež ^{235}U in ^{239}Pu v primerjavi z ^{238}U

Fisija s termični nevtroni - možna uporaba naravnega ali nizko obogatenega urana:

Kako upočasniti 2 MeV nevtrone, ki nastanejo pri fisiji na $\sim 0.025\text{ eV}$?

Moderatorji - upočasnjevanje nevtronov

velik sipalni, majhen absorpcijski presek: H₂O, D₂O, C, BeO

Moderator	agreg. stanje	α	št. trkov od E=2 MeV do 0.025 eV	Σ_a (m ⁻¹)	Σ_s (m ⁻¹)	fisija naravnega U
H ₂ O	tekoče	0 (H)	20	2.2	344.	NE
D ₂ O	tekoče	0.111 (D)	35	0.0044	45,2	DA
C (grafit)	trdno	0.716	114	0.027	38.1	DA
BeO	trdno	0.64 (Be)	86 (Be)	0.11	75.9	DA

$$\alpha = \frac{W_{kn-PO}}{W_{kn-PRED}} = \frac{|1 - m_n / m_{jedro}|^2}{(1 + m_n / m_{jedro})^2}$$

vir: Lamarsh, Baratta

Naravni uran:	Prospevek k aktivnosti 1g naravnega U	
²³⁸ U	99.275%	12000 Bq
²³⁵ U	0.72%	600 Bq
²³⁴ U	0.0054%	12000 Bq

Nevtroni v reaktorju - enostavna slika:

Pomnoževalni faktor- razmerje med številom nevtronov v n-ti in n+1 generaciji. $k = 1$

V neskončnem reaktorju:

$$k_{\infty} = \epsilon p f \eta$$

V realnem reaktorju:

$$k = k_{\infty} P_f P_t$$

(št. hitrih n, nastalih pri cepitvi z nevtroni vseh energij)
 $\epsilon = \frac{\text{št. hitrih n, nastalih pri cepitvah s termičnimi n}}{\text{št. hitrih n, nastalih pri cepitvi z nevtroni vseh energij}}$

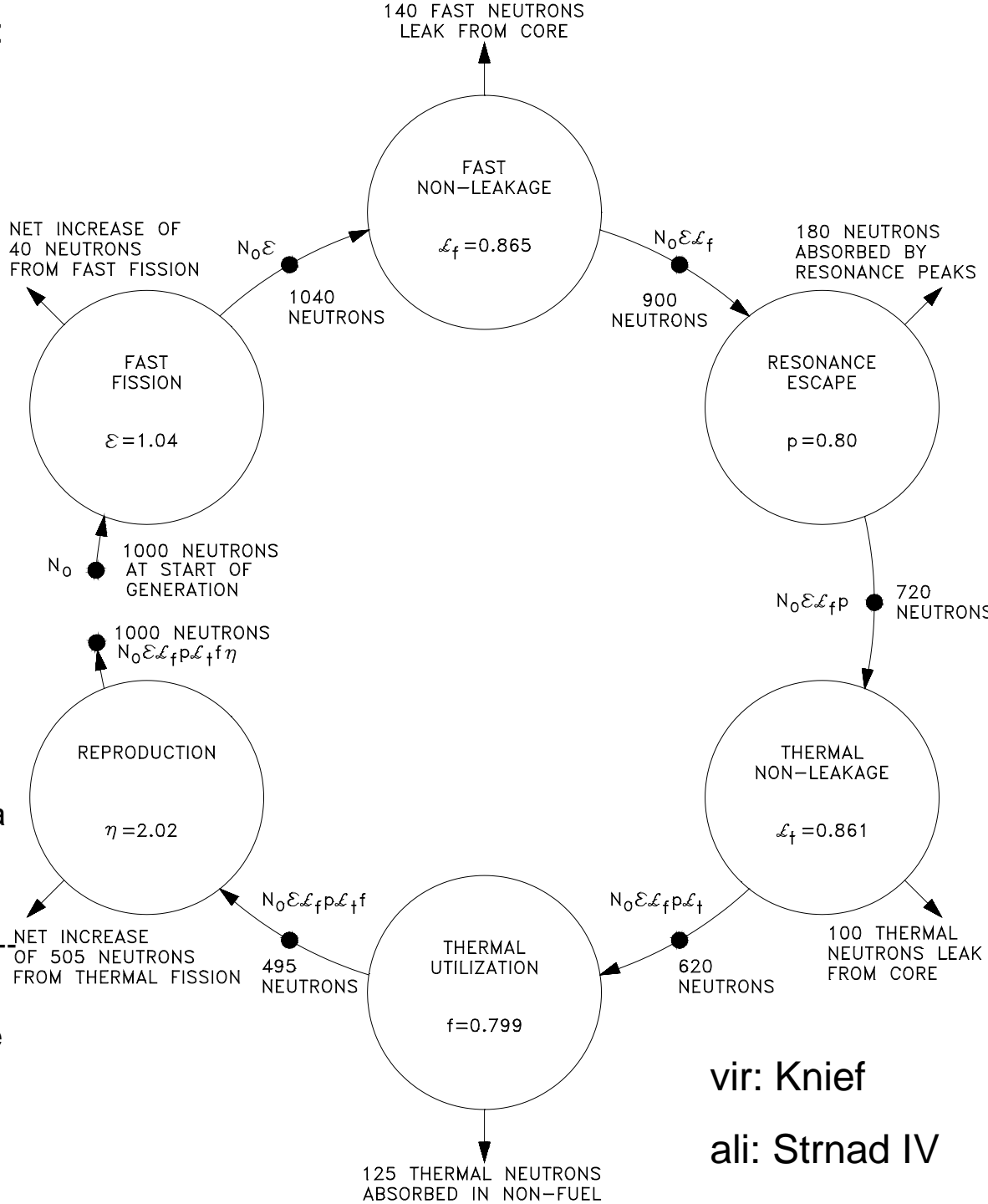
p - verjetnost za pobeg resonančni absorpciji pri zaviranju nevtronov

f - verjetnost, da se termični n NE absorbira v jedrih, moderatorju, strukturah sredice

(št. hitrih n, nastalih pri cepitvi s term. n)
 $\eta = \frac{\text{št. hitrih n, nastalih pri cepitvi s term. n}}{\text{št. term. n, ki se absorbirajo v gorivu}}$

P_f - verjetnost, da hiter nevtron ne pobegne iz reaktorja

P_t - verjetnost, da termičen nevtron ne pobegne iz reaktorja

vir: Knief
 ali: Strnad IV

Časovne spremembe v reaktorju (reaktorska kinetika)

življenski čas nevtronov:

termični nevtroni: $l_p \sim 10^{-5} - 10^{-3} \text{ s}$

hitri: $\sim 10^{-7} \text{ s}$ ("fast reactor" - oplodni reaktor na hitre nevtrone)

$$\frac{dN(t)}{dt} = \frac{\rho}{l_p} N(t)$$

$$\rho = \frac{k-1}{k}$$

reaktivnost: relativni prirastek št. nevtronov v eni generaciji

Pri majhni spremembi pomnoževalnega faktorja $k=1 \rightarrow k=1.001$, ter povprečnem življenjskem času nevtronov $l_p=10^{-4} \text{ s}$, se število nevtronov in moč reaktorja v 1 sekundi poveča za

$N(t=1\text{s}) = N_0 e^{\frac{\rho}{l_p} t} = N_0 e^{10} \approx 22000$ krat... Takšnega reaktorja ni mogoče nadzorovati...

Reaktivnost - brezdimenzijska količina - "enote"

$$\frac{\Delta k}{k} \quad \% \frac{\Delta k}{k} \quad 1 \text{ pcm} = 10^{-5} \frac{\Delta k}{k} \quad \rho[\$] = \frac{\Delta k}{k} / \beta_{\text{eff}}$$

β_{eff} definiran 2 prosojnici naprej

tipične spremembe reaktivnosti med delovanjem reaktorja: 10^{-3}

Regulacijske palice padejo v reaktor -0.08 ($\Delta k/k$), boriranje primarne vode od 0 na 2000 ppm Bora ~ -0.2 , gorljivi strupi v novem gorivu -0.06 . Sveže gorivo $+0.24$ ...

Zakasneli nevtroni pri cepitvi ^{235}U

6 glavnih skupin:

$T_{1/2}$ - razpolovni čas prednika

λ_i - razpadna konstanta prednika

β_i - delež zakasnelih nevtronov

skupine i v celotnem št. nastalih

nevtronov na cepitev

$T_{1/2}$ (s)	λ_i (s ⁻¹)	β_i	E(keV)
55.72	0.0124	0.000215	250
22.72	0.0305	0.001424	560
6.22	0.111	0.001274	405
2.30	0.301	0.002568	450
0.61	1.14	0.000748	-
0.23	3.01	0.000273	

Časovne spremembe v reaktorju z zakasnelimi nevtroni

življenski čas nevtronov:

termični $l_p \sim 10^{-5} - 10^{-3} \text{ s}$

zakasneli

$$l_d = \frac{1}{\lambda_{eff}} = \frac{\sum_{i=1,6} \beta / \lambda_i}{\sum_{i=1,6} \beta} \approx 13 \text{ s}$$

$$\frac{dN(t)}{dt} = \frac{\rho - \beta}{l_p} N(t) + \sum_{i=1}^6 \lambda_i C_i(t)$$

$$\frac{dC_i(t)}{dt} = -\lambda_i C_i(t) + \frac{\beta_i}{l_p} N(t)$$

enačba za število nevtronov z upoštevanjem zakasnelih nevtronov

$C_i(t)$ - koncentracija razcepkov, ki ob razpadu oddajo zakasneli nevtron

Kako se pri spremembi pomnoževalnega faktorja $k=1 \rightarrow k=1.001$, ter povprečnem življenjskem času takojšnjih nevtronov tlačnovodnega reaktorja $l_p=2.5 \cdot 10^{-5} \text{ s}$ spreminja število nevtronov in moč reaktorja, če vseh 6 skupin zakasnelih nevtronov aproksimiramo kot eno samo skupino z $\beta_{eff}=0.0068$ in $\lambda_{eff}=0.088/\text{s}$?

Kakšna je sprememba pri $k=1 \rightarrow k=1.01$?

Boltzmannova - transportna enačba

splošna enačba za opis transporta nevtronov

$$\frac{1}{v} \frac{d\phi(\vec{r}, E, \vec{\Omega}, t)}{dt} + \vec{\nabla} \cdot \vec{\Omega} \phi(\vec{r}, E, \vec{\Omega}, t) + \Sigma_T(\vec{r}, E) \phi$$
$$= S(\vec{r}, E, \vec{\Omega}, t) + \int dE' \int \Sigma_S(\vec{r}, E' \rightarrow E, \vec{\Omega}' \rightarrow \vec{\Omega}) \phi(\vec{r}, E', \vec{\Omega}', t) d\vec{\Omega}'$$

$$\phi(\vec{r}, E, \vec{\Omega}, t)$$

kotni fluks nevtronov z energijo med E in $E+dE$ in smerjo med $\vec{\Omega}$ in $\vec{\Omega}+d\vec{\Omega}$

$\Sigma_T(\vec{r}, E)$ makroskopski totalni presek

$$\Sigma_S(\vec{r}, E' \rightarrow E, \vec{\Omega}' \rightarrow \vec{\Omega})$$

makroskopski diferencialni sipalni presek, ki popisuje sipanje nevtronov od energije E' k E in od kota $\vec{\Omega}'$ v kot $\vec{\Omega}$.

V praksi se rešuje poenostavljene oblike te enačbe, npr.:

- stacionaren reaktor (porazdelitev nevtronov v sredici reaktorja)
- časovne spremembe v neskončnem izotropnem in homogenem reaktorju...
- zanemaritev porazdelitve fluksa po energijah ali delitev nevtronov po energijah v nekaj energijskih grup

Presega okvir JTE, podrobnosti pri predmetu Radiacijska in reaktorska fizika

Kaj še vpliva na nevtronski fluks v reaktorju?

Oblika reaktorja - pobeg nevtronov

predpostavimo, da imajo vsi nevtroni enako energijo:

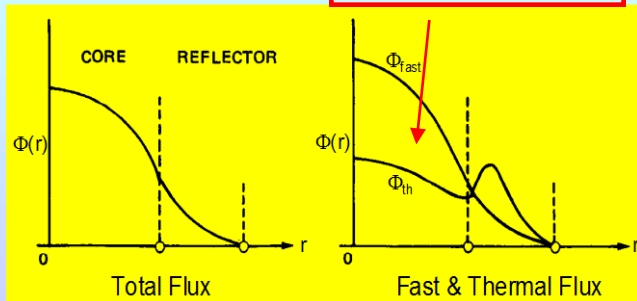
$$\frac{1}{v} \frac{d\Phi}{dt} = \nu \Sigma_f \Phi - \Sigma_a \Phi - D \nabla^2 \Phi$$

↑
produkcija

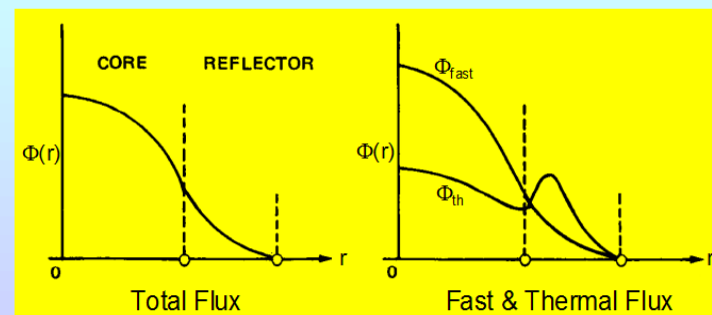
↑
absorbicija

↑
difuzija nevtronov -pobeg

Water Reflector Effect on Neutron Flux

Water Reflector Effect on Neutron Flux

Kaj še vpliva na nevtronski fluks?

Spremembe temperature ter gostote goriva in moderatorja

$$\alpha(T_i) = \frac{\partial \rho}{\partial T_i} \quad (\rho = \Delta k/k - \text{reaktivnost})$$

$T_i \rightarrow T_f$ koeficient temperature goriva (Dopplerjev koef.- širjenje resonančnih vrhov z višanjem T) - negativen, če je v gorivu do ~20% ^{235}U , drugače lahko pozitiven (NEK $\sim 10^{-4}/\%$ moči reaktorja)

T_m koef. temperature moderatorja - največkrat negativen - večja T_m pomeni slabšo moderacijo (omejuje količino bora v hladilu tlačnovodnih reaktorjev - preveč bora, ki absorbira nevtrone, ob povečanju T vode pomeni manj bora in manj absorbcije) ($\sim 1-7 \cdot 10^{-4}/\text{K}$)

f_v koef. volumskega deleža pare - negativen (BWR)

koef. moči reaktorja - upošteva vsoto vseh zgornjih prispevkov:

$$\alpha_P = \frac{\partial \rho}{\partial P} = \sum \frac{\partial \rho}{\partial T_i} \frac{dT_i}{dP} = \sum \alpha_i \frac{dT_i}{dP}$$

Naj bo VEDNO negativen!

(Černobil - v določenih pogojih je koef. moči RBMK reaktorja pozitiven - pred nezgodo je reaktor deloval v takšnem "prepovedanem" območju)

Kaj še vpliva na nevtronski fluks?

regulacijski sistemi

- spreminjanje količine goriva (CANDU)

- absorbcija (večina reaktorjev):

regulacijske palice (Ag, indij, kadmij),

nevtronski strupi v hladilu,

borova kislina v hladilu

tlačnovodnega reaktorja

gorljivi strupi

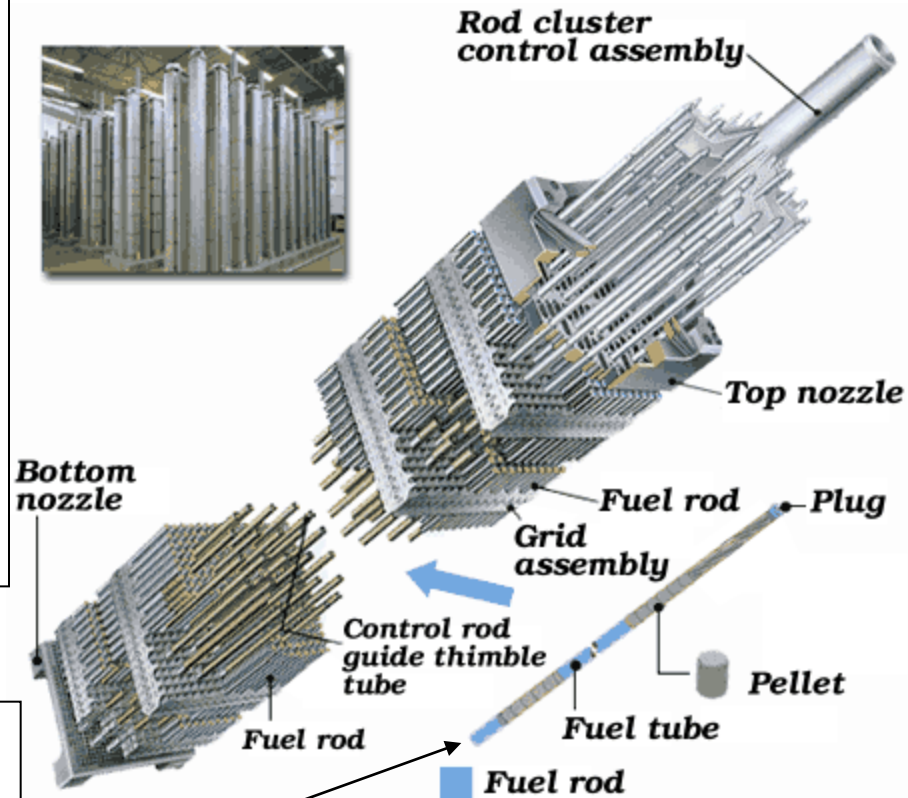
maks. koncentracija bora v hladilu ni dovolj, če je gorivo novo. V gorivo se doda "strupe" (borove spojine)

- sprememba geometrije (načrtovanje sredice)

Gorivna palica PWR:

~ 4 m dolga cev premera ~1 cm, običajno iz Cirkonija (Zr - podobna trdnost kot Fe, bistveno manjši σ_a). Napolnjena s tabletkami keramičnega UO_2 in zaprta.

tlačnovodni reaktor (PWR)
gorivni element in regulacijska
palica: 4 m x 21 cm x 21 cm

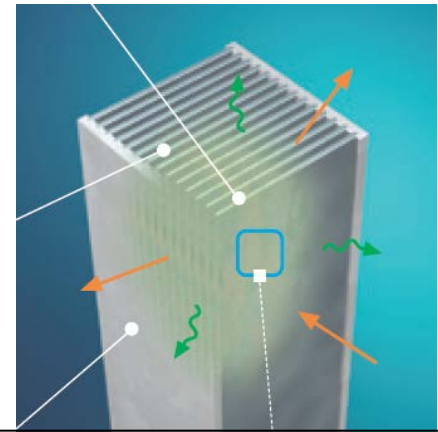
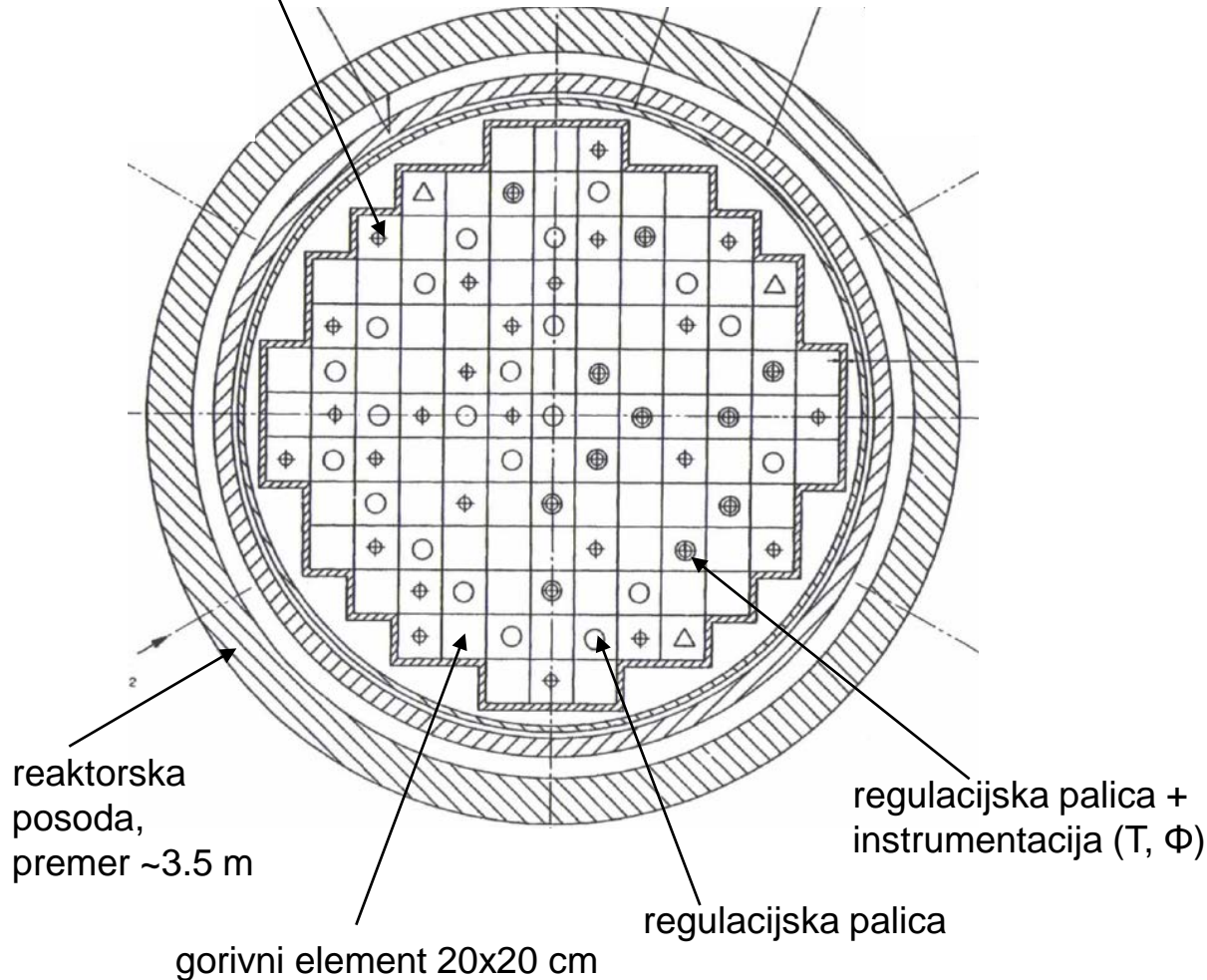
vir: Mitsubishi

Število nevtronov in izgorevanje goriva

tloris sredice JE Krško

$$\Phi \sim 10^{19} \text{ n/m}^2/\text{s}$$

instrumentacija (T, Φ)

Gorivni element
raziskovalnega
reaktorja OYSTER
(TU Delft)

8x8x60 cm

9 elementov v sredici

3 MW

NEK:

28435 gorivnih palic

121 gorivnih elementov

235 gorivnih palic/element

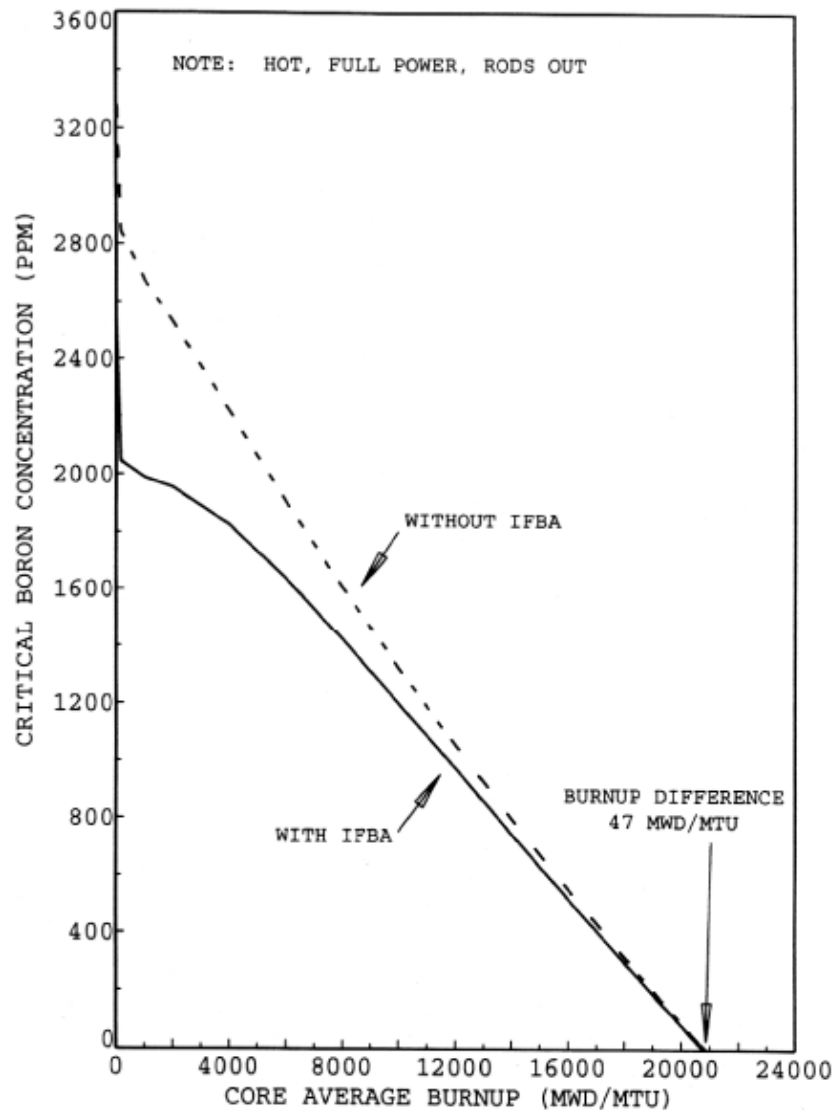
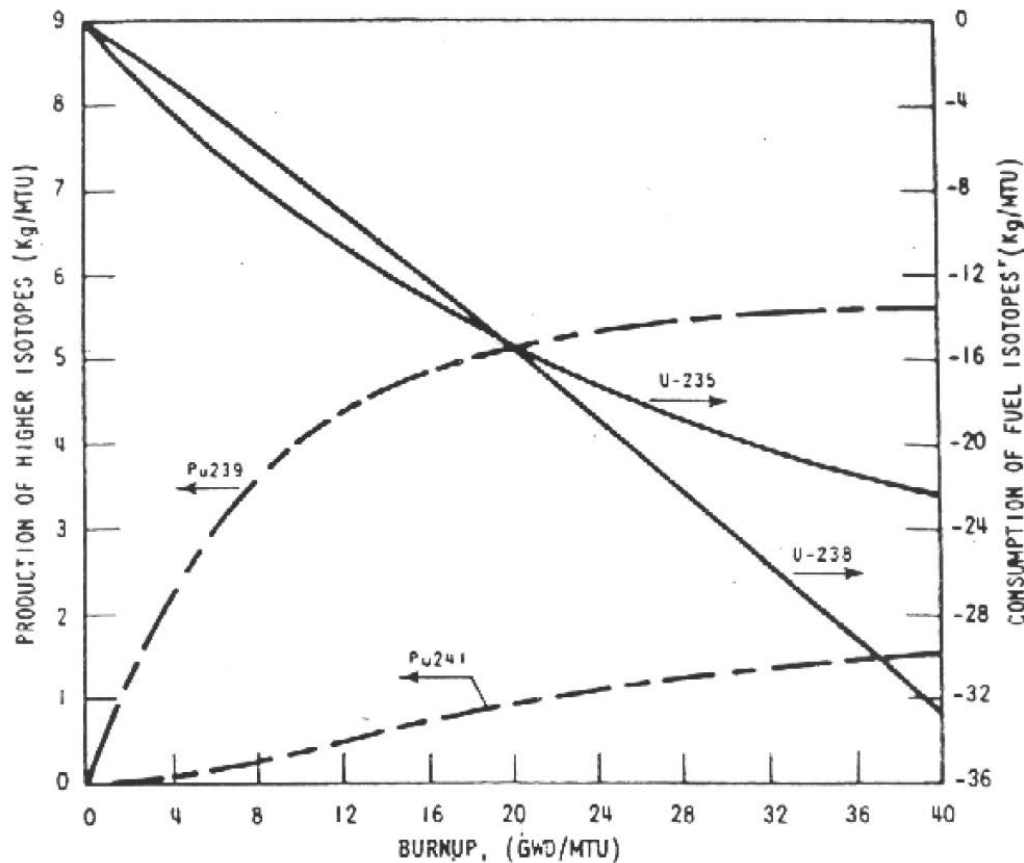
20 vodil regulacijskih palice/element

1 vodilo instrumentacije/element

Izgorevanje goriva

^{235}U - od 4% $\rightarrow$ 1.5% , ^{239}Pu od 0% $\rightarrow$ 1% ,

bor v hladilu - od 2000 ppm $\rightarrow$ 0 ppm

- MWD/MTU = MWdni/metric-ton-U
- ppm - parts per million
- NEK 50 ton goriva, cikel 18 mesecev, 2000 MW $\Rightarrow$ cikel $\sim$ 20000 MWD/MTU
- gorivni element je v reaktorju 2-3 cikle

Izgorevanje goriva

Nd - Neodim

Pm - Prometij

nekateri razcepki močno absorbirajo nevtrone

- SAMARIJ-149**

- Absorpcijski presek za termične nevtrone $\sigma_a = 41,000 \text{ b}$
- Nastanek: $^{149}\text{Nd} \rightarrow ^{149}\text{Pm} \rightarrow ^{149}\text{Sm}$

(Zanemarjen Nd $T_{1/2} < 2 \text{ h}$)

$$\frac{dP}{dt} = \gamma^{\text{Nd}} \Sigma_f \Phi - \lambda^{\text{Pm}} P \quad P = n_{\text{Pm}}$$

$$\frac{dS}{dt} = \lambda^{\text{Pm}} P - S \sigma_a \Phi \quad S = n_{\text{Sm}}$$

$$\lambda^{\text{Pm}} = \ln 2 / (53 \text{ ur})$$

- KSENON-135**

- Absorpcijski presek za termične nevtrone $\sigma_a = 2,600,000 \text{ b}$
- Nastanek: $^{135}\text{Te} \rightarrow ^{135}\text{I} \rightarrow ^{135}\text{Xe} \rightarrow ^{135}\text{Cs} \rightarrow ^{135}\text{Ba}$

(Zanemarjen Te $T_{1/2} < 22 \text{ s}$)

$$\frac{dI}{dt} = \gamma^{\text{Te}} \Sigma_f \Phi - \lambda^{\text{I}} I \quad I = n_{\text{I}} \quad \lambda^{\text{I}} = \ln 2 / (6.7 \text{ ur})$$

$$\frac{dX}{dt} = \gamma^{\text{Xe}} \Sigma_f \Phi + \lambda^{\text{I}} I - X \sigma_a \Phi - \lambda^{\text{Xe}} X \quad X = n_{\text{Xe}} \quad \lambda^{\text{Xe}} = \ln 2 / (9.2 \text{ ur})$$

~10 ur po zaustavitvi je reaktor zaradi Ksenona zelo težko ponovno zagnati.
Ksenon omejuje max. nevtronski fluks lahko-vodnih reaktorjev

